

UZASADNIENIE

Powód Naczelnik Urzędu Skarbowego w T. w pozwie wniesionym w dniu 13 listopada 2013 r. przeciwko M. K. i S. B. zażądał ustalenia, że przekazane w dniu 16 października 2007 r. przez S. B. środki pieniężne w kwocie 360 000 zł tytułem „olek” stanowiły darowiznę na rzecz pozwanej M. K..

Na uzasadnienie żądania podał, iż w toku prowadzonego postępowania podatkowego w zakresie dochodów z nieujawnionych źródeł przychodu w 2007 r. pozwana M. K. jako źródło finansowania poniesionych wydatków wskazała środki pieniężne w kwocie 360 000 zł, otrzymane od pozwanego S. B., przekazane na jej rachunek bankowy. M. K. oraz S. B. zgodnie podali, iż przedmiotowa kwota stanowiła alimenty na rzecz ich dziecka A. B.. W ocenie organu podatkowego ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, aby M. K. miała zamiar przeznaczyć tę kwotę na koszty utrzymania dziecka. Kwota została przeznaczona na dokapitalizowanie inwestycji prowadzonej przez M. K. w zakładzie (...) z siedzibą w miejscowości G. L.. M. K. nie potrafiła określić miesięcznych wydatków związanych z utrzymaniem dziecka, a wszelkie koszty związane z jego utrzymaniem ponosi pozwany S. B..

Pozwani nie uznali powództwa i wniesli o jego oddalenie podnosząc, iż przekazane środki pieniężne stanowiły alimenty na rzecz A. B., które mogą być także ustalone w drodze umowy zawartej przez strony.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwani M. K. i S. B. pozostają w nieformalnym związku. Mają troje dzieci: A. B. urodzonego (...), M. B. urodzonego w (...) r. oraz C. B. urodzoną w (...). W latach 2005 -2007 S. B. ponosił wszystkie koszty utrzymania pozwanej M. K. oraz wspólnych małoletnich dzieci z dochodów z własnej działalności gospodarczej. W dniu 16 października 2007 r. pozwany S. B. przelał ze swojego rachunku bankowego na rachunek bankowy pozwanej M. K. kwotę 360 000 zł, wpisując w tytule przelewu imię „olek”. Przekazane środki pieniężne pochodziły z dochodów z działalności gospodarczej prowadzonej przez S. B.. M. K. w porozumieniu z pozwanym S. B. przeznaczyła przekazaną kwotę na potrzeby własnej działalności gospodarczej -dokapitalizowanie inwestycji w postaci budowy zakładu (...) w miejscowości G., co w przyszłości miało zapewnić dochody także dziecku.

/dowód: wyciąg z rachunku bankowego k. 8 -10, protokół przesłuchania S. B. w charakterze świadka k. 11 -11 odwrót, odpis skrócony aktu urodzenia k. 12, protokół przesłuchania M. K. w charakterze strony k. 4 -7 odwrót, 13 -13 odwrót, oświadczenie pozwanej M. K. o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania k. 19 -21, oświadczenie pozwanego S. B. o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania k. 23 -25 odwrót/

Naczelnik Urzędu Skarbowego w T. prowadził postępowanie w sprawie ustalenia zobowiązania pozwanej M. K. w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2007 r. od dochodów z nieujawnionych źródeł przychodów. W toku postępowania M. K. wskazała jako źródło finansowania poniesionych wydatków środki pieniężne w kwocie 360 000 zł otrzymane od pozwanego S. B.. W dniu 28 września 2013 r. postępowanie zostało umorzone wobec ustalenia, iż poniesione przez M. K. wydatki w łącznej kwocie 213 306,02 zł znajdują pokrycie w osiągniętych dochodach wynoszących łącznie 493 249,24 zł, albowiem kwota 360 000 zł została przeznaczona na inwestycje związane z budową zakładu (...). Postanowieniem z dnia 14 lutego 2013 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w T. wszczął postępowanie w sprawie ustalenia zobowiązania podatkowego w podatku od spadków i darowizn z tytułu darowizny otrzymanej od S. B.. Decyzją z 25 kwietnia 2013 r. ustalił zobowiązanie podatkowe w podatku od spadków i darowizn w wysokości 71 020 zł, przyjmując, iż spełnienie przez S. B. świadczenia w kwocie 360 000 zł nastąpiło w wykonaniu umowy darowizny. Decyzją z 25 lipca 2013 r. Dyrektor Izby Skarbowej w Ł. po rozpoznaniu odwołania M. K. o decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego w T. uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż zebrany materiał dowodowy nie pozwala na stwierdzenie ponad wszelką wątpliwość, że przekazane środki pieniężne przekazane tytułem „olek” stanowiły darowiznę bądź alimenty na rzecz dziecka. W konsekwencji konieczne jest wystąpienie do sądu powszechnego z powództwem o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku

prawnego lub prawa, z którym związane są skutki podatkowe. Postanowieniem z 23 grudnia 2013 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego zawiesił postępowanie w sprawie ustalenia zobowiązania podatkowego w podatku do spadków i darowizn do czasu rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego przez właściwy sąd.

/dowód: decyzja z dn. 28.09.2013 r. k. 14 akt PP-773-210-49-84, postanowienie o wszczęciu postępowania k. 7 akt PP-4320/DAR. (...), decyzja z dn. 25.04.2013 r. k. 14 akt PP-4320/DAR. (...), odpis decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w Ł. z 25.07.2013 r. k. 70 -73, odpis postanowienia z 23.12.2013 r. k. 74 -75/

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest niezasadne.

Zgodnie z treścią art. 189 w zw. z art. 189¹ k.p.c. organ podatkowy lub organ kontroli skarbowej może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa jest niezbędne dla oceny skutków podatkowych.

Interes prawny w rozumieniu art. 189 KPC nie jest przesłanką powództwa o ustalenie opartego na art. 189¹ KPC, a organy podatkowe i organy kontroli skarbowej występujące na podstawie art. 189¹ KPC z powództwem o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa mają z mocy tego przepisu - szczególnego w stosunku do art. 64 KPC - zdolność sądową, i same są stroną w tym postępowaniu, a nie Skarb Państwa (por. B. Czech (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do artykułów 1 -366, red. A.Marciniak. K. Piasecki, Tom I, C.H.Beck 2014, Legalis, komentarz do art. 189¹ nb 12).

Jak wynika z poczynionych ustaleń Naczelnik Urzędu Skarbowego w T. prowadzi postępowanie podatkowe w sprawie ustalenia zobowiązania podatkowego pozwanej M. K. w podatku od spadków i darowizn z tytułu darowizny otrzymanej od S. B.. Ustalenie istnienia stosunku prawnego wynikającego z zawarcia umowy darowizny niewątpliwie jest niezbędne dla oceny skutków podatkowych.

Stosownie do treści art. 199 a § 1 -3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tj. Dz.U.z 2012 r., poz. 749 ze zm.) organ podatkowy dokonując ustalenia treści czynności prawnej, uwzględnia zgodny zamiar stron i cel czynności, a nie tylko dosłowne brzmienie oświadczeń woli złożonych przez strony czynności. Jeżeli pod pozorem dokonania czynności prawnej dokonano innej czynności prawnej, skutki podatkowe wywodzi się z tej ukrytej czynności prawnej. Jeżeli z dowodów zgromadzonych w toku postępowania, w szczególności zeznań strony, chyba że strona odmawia składania zeznań, wynikają wątpliwości co do istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, z którym związane są skutki podatkowe, organ podatkowy występuje do sądu powszechnego o ustalenie istnienia lub nieistnienia tego stosunku prawnego lub prawa.

Zgodnie z ogólną regułą rozkładu ciężaru dowodu określoną w art. 6 k.c. ciężar uwodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne.

Jest bezsporne, iż pozwany S. B. w dniu 16 października 2007 r. przekazał na rachunek bankowy pozwanej M. K. kwotę 360 000 zł. Zarówno ze zgodnych oświadczeń pozwanych złożonych w toku postępowań podatkowych, jak również z treści dokumentu stanowiącego potwierdzenie przelewu tej kwoty wynika, że nabywcą świadczenia był niepełnoletni syn pozwanych A. B..

Zgodzić się należy ze stanowiskiem organu podatkowego, iż przedmiotowe świadczenie nie miało charakteru alimentacyjnego, nie zostało bowiem przekazane na pokrycie kosztów utrzymania i wychowania małoletniego, jak również nie zostało przeznaczone na ten cel. Wynika to jednoznacznie z zeznań złożonych przez pozwanych w toku postępowań podatkowych, a ciężar dowodu okoliczności przeciwnej spoczywał na pozwanych. Pozwani w toku procesu nie zaoferowali żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń o alimentacyjnym charakterze spełnionego świadczenia.

Powyższa konstatacja nie oznacza jeszcze jednak, iż zgodnym zamiarem pozwanych było zawarcie umowy darowizny na rzecz pozwanej M. K..

Jak stanowi przepis art. 888 § 1 k.c. przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku.

Niewątpliwie pozwany S. B. przekazując na rachunek bankowy pozwanej M. K. kwotę 360 000 zł spełnił bezpłatne świadczenie kosztem swojego majątku. Z dostępnego materiału dowodowego w postaci treści dokumentu stanowiącego potwierdzenie przelewu oraz zgodnych oświadczeń złożonych przez pozwanych w postępowaniach podatkowych, wynika że świadczenie zostało spełnione na rzecz niepełnoletniego syna pozwanych A. B. reprezentowanego przez pozwaną M. K. jako przedstawiciela ustawowego.

Organ podatkowy wnosząc o ustalenie istnienia stosunku prawnego wynikającego z zawarcia umowy darowizny między pozwanymi, powinien był zatem wykazać, iż wbrew dosłownemu brzmieniu treści czynności prawnej, zgodnym zamiarem stron było obdarowanie pozwanej, a nie ich niepełnoletniego syna A..

Niesporny fakt, iż pozwana M. K. w porozumieniu z pozwanym S. B. przeznaczyła środki pieniężne przekazane przez darczyńcę, na dokapitalizowanie prowadzonej przez nią inwestycji gospodarczej, nie wskazuje w sposób nie budzący wątpliwości na pozorność umowy darowizny zawartej między pozwanym i jego małoletnim synem A. reprezentowanym przez pozwaną M. K. w celu ukrycia umowy darowizny zawartej między pozwanymi. Przeznaczenie świadczenia na potrzeby działalności gospodarczej pozwanej, z której dochody niewątpliwie będą przeznaczane również na zaspokojenie potrzeb małoletniego A. B., nie wyklucza bowiem zgodnego zamiaru stron umowy i celu świadczenia polegającego na obdarowaniu małoletniego syna A.. Natomiast omawiane działanie pozwanych miałoby wyłącznie charakter czynności zarządu majątkiem dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską, podjętą bez wymaganego zezwolenia sądu opiekuńczego (art. 101 k.r.o.) na co trafnie zwrócono uwagę w uzasadnieniu decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w Ł. z dnia 25 lipca 2013 r. wydanej po rozpoznaniu odwołania pozwanej M. K. od decyzji organu podatkowego z dnia 25 kwietnia 2013 r.

Ponieważ organ podatkowy nie udowodnił aby zgodnym zamiarem pozwanych i celem świadczenia było nieodpłatne przysporzenie majątkowe na rzecz pozwanej M. K. Sąd oddalił powództwo.

O obowiązku zwrotu kosztów procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Ponieważ organ podatkowy jest stroną przegrywającą proces, spoczywał na nim obowiązek zwrotu pozwanym niezbędnych kosztów procesu, które obejmują wynagrodzenie pełnomocnika będącego adwokatem oraz poniesiony wydatek w kwocie 17 zł w związku z koniecznością uiszczenia opłaty skarbowej od dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa.

W wypadku współuczestnictwa po stronie wygrywającej proces, każda z osób wygrywających ma prawo żądać od przeciwnika zwrotu swoich kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony. Jak jednak przyjęto w orzecznictwie współuczestnikom procesu zastąpionym przez jednego adwokata, w razie wygrania przez nich sprawy, sąd przyznaje zwrot kosztów procesu z tytułu poniesionych przez nich wydatków na opłacenie pełnomocnika procesowego w wysokości jednego wynagrodzenia, należnego adwokatowi w granicach stawek określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 1961 r. w sprawie wynagrodzenia adwokatów za wykonywanie czynności zawodowych (Dz.U. Nr 24, poz. 118), a zastępstwo procesowe kilku osób przez jednego adwokata może natomiast mieć wpływ na oznaczenie wysokości jednego wynagrodzenia wchodzącego tu w rachubę, jeżeli prowadzi do wniosku o kumulacji dwu lub więcej majątkowych roszczeń procesowych (por. uchwała SN z 20.12.1963 r., III PO 17/63, OSNC 1964, Nr 6, poz. 107).

Ponieważ argumentacja przytoczona na uzasadnienie powyższego stanowiska Sądu Najwyższego zachowuje aktualność również na gruncie obecnie obowiązujących przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa

kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 461) dla potrzeb ustalenia niezbędnych kosztów procesu poniesionych przez pozwanych należało przyjąć jedną stawkę wynagrodzenia adwokackiego w wysokości 7 200 zł, odpowiadającej stawce minimalnej określonej w § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. W konsekwencji niezbędne koszty procesy poniesione przez każdego z pozwanych stanowią kwotę 3 617 zł ($7\,200\text{ zł} : 2 = 3\,600\text{ zł} + 17\text{ zł} = 3\,617\text{ zł}$).